

Зауваження і пропозиції МБО «Екологія-Право-Людина»

до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності управління природоохоронними територіями та об'єктами природно-заповідного фонду»

Зміст положення акта законодавства	Зміст відповідного положення проєкту акта	Коментарі, пропозиції ЕПЛ
Закон України «Про природно-заповідний фонд України»		
Стаття 1. Завдання законодавства України про природно-заповідний фонд України Завданням законодавства України про природно-заповідний фонд України є регулювання суспільних відносин щодо організації, охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відтворення їх природних комплексів, управління у цій галузі.	Стаття 1. Завдання законодавства України про природно-заповідний фонд України та природоохоронні території Завданням законодавства України про природно-заповідний фонд України та природоохоронні території є регулювання суспільних відносин щодо організації, охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відтворення їх природних комплексів, управління у цій галузі.	Пропоноване розширення сфери дії закону не відповідає назві закону «Про природно-заповідний фонд України», оскільки законопроектом пропонується врегулювати відносини щодо природоохоронних територій, які не вводяться до складу природно-заповідного фонду, натомість назва закону залишається незмінною і торкається лише ПЗФ.
Стаття 2. Законодавство України про природно-заповідний фонд Відносини в галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відтворення його природних комплексів регулюються Законом України "Про охорону навколишнього природного середовища", цим Законом та іншими актами законодавства України.	Стаття 2. Законодавство України про природно-заповідний фонд та природоохоронні території Відносини в галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду та природоохоронних територій, відтворення його природних комплексів регулюються Законом України "Про охорону навколишнього природного	

	середовища", цим Законом та іншими актами законодавства України.	
Стаття 3. Класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду України До природно-заповідного фонду України належать: ... Законодавством Автономної Республіки Крим може бути встановлено додаткові категорії територій та об'єктів природно-заповідного фонду.	Стаття 3. Класифікація природоохоронних територій та об'єктів природно-заповідного фонду України До природно-заповідного фонду України належать: ... Законодавством Автономної Республіки Крим може бути встановлено додаткові категорії територій та об'єктів природно-заповідного фонду. До природоохоронних територій належать території Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення та інші, визначені Угодою Про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованою Законом України 16 вересня 2014 року № 1678-VII та міжнародним законодавством.	Пропонована категорія «природоохоронні території» не відповідає існуючим положенням чинного законодавства за своїм змістом та співвідношенням із територіями та об'єктами природно-заповідного фонду України. Відповідно до Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 № 926, природоохоронні території та об'єкти – це території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного їхнього заповідання, об'єкти екомережі, території Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО “Людина і біосфера”, об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

		На нашу думку, таке співвідношення природоохоронних територій і об'єктів із «класичними» ПЗФ є логічним і не потребує змін. Відповідно видається доречнішим внесення змін про природоохоронні території до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» або розширення сфери дії Закону України «Про природно-заповідний фонд України» таким чином, щоб покрити усі природоохоронні території, до складу яких будуть входити окремим блоком «класичні» території та об'єкти ПЗФ. Пропонована у проєкті загальна норма про види природоохоронних територій та об'єктів не включає біосферні резервати, які нижче за текстом вводяться у законодавство як один із видів таких об'єктів. З точки зору юридичної визначеності доречно їх одразу чітко перерахувати серед інших видів природоохоронних територій та об'єктів.
--	--	--

відсутня	Стаття 3¹. Водно-болотні угіддя міжнародного значення Водно-болотними угіддями міжнародного значення є райони маршів, боліт, драговин, торфовищ або водойм - природних або штучних, постійних або тимчасових, стоячих або проточних, прісних, солонкуватих або солоних, - зокрема морські акваторії, глибина яких під час відпливу не перевищує шести метрів. Статус водно-болотних угідь міжнародного значення може бути надано цінним природним комплексам боліт, заплавних лук і лісів, а також водних об'єктів - природних або штучно створених, постійних чи тимчасових, стоячих або проточних, прісних, солонкуватих чи солоних, у тому числі морським акваторіям глибиною до шести метрів. Водно-болотним угіддям статус міжнародного значення надається відповідно до критеріїв Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів. Порядок надання водно-болотним угіддям статусу водно-болотних угідь	При введенні трьох нових категорій природоохоронних територій нелогічним видається те, що одна з них (водно-болотні угіддя міжнародного значення (надалі – ВБУ) розкривається відірвано від решти аналогічних за змістом положень у новій статті 3-1, інша (біосферні резервати) вводиться у частині закону, присвяченій окремим видам територій та об'єктів та їхньому правовому режиму, а третя (Смарагдова мережа) не розкривається взагалі. Вводячи поняття Смарагдової мережі на рівні закону України, доречним видається щонайменше включення норми, про те, що порядок оголошення та функціонування територій Смарагдової мережі визначатиметься спеціальним законом. Щодо збереження ВБУ, що здійснюється відповідно до законодавства, не зовсім зрозуміло. Мається на увазі сама Рамсарська конвенція чи передбачається розробка певних підзаконних актів?
------------------------	---	--

міжнародного значення встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Збереження водно-болотних угідь міжнародного значення і користування природними ресурсами водно-болотних угідь (їх ділянок) здійснюється відповідно до законодавства.

Для збереження і раціонального використання водно-болотних угідь міжнародного значення з урахуванням критеріїв Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів землекористувачами та землевласниками земель, у межах яких розташовані ці угіддя, розробляються плани управління угідь, які затверджуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій.

Обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, а на території Автономної Республіки Крим - орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища за погодженням з користувачами (власниками) земельних

Чи передбачена відповідальність за недотримання статусу ВБУ у господарській діяльності та оцінці впливу на довкілля або заохочення до їхнього збереження? Не зовсім зрозуміло, які механізми застосування цієї норми пропонованій версії законопроекту.

Слід вказати вимоги до планів управління ВБУ, які мають розроблятися і затверджуватися центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій.

Треба покласти обов'язок щодо розроблення планів управління угідь, так як і обов'язок по розробці паспортів ВБУ. Логічно, щоб це були департаменти ОДА або адміністрації об'єктів ПЗФ – якщо більше 50 % площі ВБУ розташовані в межах об'єкту ПЗФ.

Також слід визначити термін – в річний термін з моменту оголошення

	ділянок та інших природних ресурсів забезпечують розроблення паспортів водно-болотних угідь міжнародного значення, установлення спеціальних знаків на їх межах. Межі водно-болотних угідь міжнародного значення наносяться на плани та карти відповідних земельних ділянок. Відомості про водно-болотні угіддя міжнародного значення відображаються у Державному земельному кадастрі у вигляді окремого інформаційного шару. Статус водно-болотних угідь міжнародного значення враховується під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проектної і проектно-планувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, здійснення оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки.	територій такі плани управління мають бути затверджені.
Стаття 5. Правові засади функціонування територій та об'єктів природно-заповідного фонду Завдання, науковий профіль, характер функціонування і режим територій та	Стаття 5. Правові засади функціонування природоохоронних територій та об'єктів природно-заповідного фонду Завдання, науковий профіль, характер функціонування, режим та	Попри введення у назву статті природоохоронних територій, її оновлений зміст такі території не охоплює і концентрується виключно на територіях та об'єктах класичних ПЗФ.

об'єктів природно-заповідного фонду визначаються у положеннях про них, які розробляються відповідно до цього Закону, і затверджуються: центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища - щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення; обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища - щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.	порядок організації охорони природоохоронних територій та об'єктів природно-заповідного фонду визначаються у положеннях про них, які розробляються відповідно до цього Закону, і затверджуються: центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій - щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення; обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій - щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення. Виключається	Чи мають бути розроблені відповідні положення про території Смарагдової мережі, положення про ВБУ? На міжнародному рівні прописано, що ВБУ мають паспорти, а території Смарагдової мережі на початку мають форму даних, а потім розробляються менеджмент-плани. Не за положеннями функціонують і біосферні резервати, передбачені у новій статті 18. Усі ці питання залишаються неврегульованими. Відповідно до статті 5 проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності управління природоохоронними територіями та об'єктами природно-заповідного фонду» (надалі – проєкт), природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки загальнодержавного значення, а також регіональні ландшафтні парки є юридичними особами. Ботанічні
--	--	---

Завдання, особливості природоохоронного режиму пам'яток природи та заповідних урочищ визначаються на основі цього Закону безпосередньо в їх первинних облікових документах.	Завдання, особливий природоохоронний режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду, які створюються на територіях зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, визначаються у положеннях про них, що затверджуються відповідно до Закону України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи". Природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки загальнодержавного значення, а також регіональні ландшафтні парки є юридичними особами. Ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки місцевого значення та парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва відповідно до законодавства України можуть бути визнані юридичними особами.	сади, дендрологічні парки, зоологічні парки місцевого значення та парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва відповідно до законодавства України можуть бути визнані юридичними особами. Втім, згідно із наведеною нормою ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки місцевого значення та парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва лише можуть бути визнані юридичними особами. Не визначеною залишається їх організаційно-правова форма за загальним правилом. Дане упущення є правовою прогалиною. <i>Ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки місцевого значення та парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва відповідно до законодавства України можуть бути визнані юридичними особами. – Це положення слід доповнити тим, що такі об'єкти можуть бути віддані під охорону та управління іншим державним чи комунальним підприємствам, установим, організаціям із подібними</i>
---	---	--

		функціями, громадським організаціям, чиею статутною метою є захист та збереження природних комплексів.
Стаття 6. Охорона територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську, а також історико-культурну цінність Території та об'єкти, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську, а також історико-культурну цінність, підлягають комплексній охороні, порядок здійснення якої визначається положенням щодо кожної з таких територій чи об'єктів, яке відповідно до цього Закону та законодавства України про охорону пам'яток історії та культури затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері культури.	Стаття 6. Охорона природоохоронних територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську, а також історико-культурну цінність Території та об'єкти, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську, а також історико-культурну цінність, підлягають комплексній охороні, порядок здійснення якої визначається положенням щодо кожної з таких територій чи об'єктів, яке відповідно до цього Закону та законодавства України про охорону пам'яток історії та культури затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища за погодженням відповідно до законодавства.	Стаття 6 проєкту містить положення, відповідно до якого території та об'єкти, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську, а також історико-культурну цінність, підлягають комплексній охороні, порядок здійснення якої визначається положенням щодо кожної з таких територій чи об'єктів, яке відповідно до цього Закону та законодавства України про охорону пам'яток історії та культури затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища за погодженням відповідно до законодавства. Формулюванням «до цього Закону та законодавства України про охорону пам'яток історії та культури» обмежується вплив на такі суспільні відносини нормативно-правових актів щодо захисту довкілля.

		Зокрема, потенційно прийнятого закону, що врегульовуватиме статус Смарагдової мережі.
Стаття 7. Землі природно-заповідного фонду ... Завдані внаслідок обмеження (обтяження) у землекористуванні втрати відшкодовуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. ...	Стаття 7. Землі природно-заповідного фонду ... Завдані внаслідок обмеження (обтяження) у землекористуванні втрати відшкодовуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. ... Забороняється вилучення, передача у власність та надання у користування земельних ділянок, стосовно яких прийнято рішення про створення (розширення) чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду та передачі у постійне користування установ природно-заповідного фонду.	Відкритими залишається аспекти щодо врегулювання земельних питань щодо природоохоронних територій, таких як ВБУ чи Смарагдова мережа. Було б доцільно також включити сюди і земельні ділянки, щодо яких розпочата процедура заповідання.
Стаття 8. Основні засоби збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду Збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом:	Стаття 8. Основні засоби збереження природоохоронних територій та об'єктів природно-заповідного фонду Збереження природоохоронних територій та об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом:	Змішування природоохоронних територій та територій та об'єктів ПЗФ видається помилковим, адже їхні правові режими за своєю суттю дуже різні. На територіях Смарагдової мережі не встановлюється повний заповідний режим. Для них розробляється

встановлення заповідного режиму; ...	встановлення заповідного режиму та здійснення їх охорони; ...	зонування та менеджмент плани, які за умови дотримання певних екологічних умов дозволяють реалізацію господарської діяльності, а деколи навіть вимагають її (випасання худоби для збереження лукових екосистем).
Стаття 9. Види використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду ... Встановлені частиною першою цієї статті основні види використання, а також заготівля деревини, лікарських та інших цінних рослин, їх плодів, сіна, випасання худоби, мисливство, рибальство та інші види використання можуть здійснюватися лише за умови, що така діяльність не суперечить цільовому призначенню територій та об'єктів природно-заповідного фонду, встановленим вимогам щодо охорони, відтворення та використання їх природних комплексів та окремих об'єктів.	Стаття 9. Види використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду ... Встановлені частиною першою цієї статті основні види використання, а також заготівля деревини, лікарських та інших цінних рослин, їх плодів, сіна, випасання худоби, рибальство та інші види використання можуть здійснюватися лише за умови, що така діяльність не суперечить цільовому призначенню територій та об'єктів природно-заповідного фонду, встановленим вимогам щодо охорони, відтворення та використання їх природних комплексів та окремих об'єктів.	
Стаття 9¹. Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду	Стаття 9¹. Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду	Змінами до статті 9-1, що пропонуються проектом, не врегульовано на підставі чого

... Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення здійснюється в межах ліміту на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, а також на підставі дозволів. ... Порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів і встановлення лімітів на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення визначається Кабінетом Міністрів України. Видача дозволів на спеціальне використання природних	... Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, а також територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення, що розташовані в межах території та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення здійснюється на підставі ліміту на використання природних ресурсів, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій, а також на підставі дозволів. ... Порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів і встановлення лімітів на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення визначається Кабінетом Міністрів України. Подання лімітів на затвердження здійснюється у письмовій формі (на паперових носіях) та в електронному вигляді. Видача дозволів	здійснюється спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення, що не розташовані в межах території та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення. Така редакція цієї частини не відповідатиме впроваджуваним змінам (відповідна норма стосується лише природно-заповідного фонду). Видача дозволів та погодження лімітів не передбачає участь громадськості та публікування дозволів та лімітів в офіційних базах даних, на сайті дозвільних органів, що є порушенням вимог Організації Конвенції (ст.6).
---	--	--

ресурсів здійснюється на безоплатній основі. ... Рішення про відмову у видачі дозволу може бути оскаржено до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, або до суду. Прийняття рішення про відмову у видачі дозволу на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється у місячний строк. Заява про оскарження рішення про відмову у видачі дозволу подається до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, протягом строку, що не перевищує десять днів з дня одержання відповідного рішення. Заява розглядається у десятиденний строк. Про результати	на спеціальне використання природних ресурсів здійснюється на безоплатній основі. ... Рішення про відмову у видачі дозволу може бути оскаржено до суду. Прийняття рішення про відмову у видачі дозволу на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється у місячний строк. Виключається ... Спеціальне використання природних ресурсів загальнодержавного значення у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення здійснюється в межах ліміту на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-	
--	--	--

розгляду заявник повідомляється у письмовій формі. ...	заповідного фонду, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій, а також на підставі дозволів, що видаються органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями. Для ліквідації наслідків аварій та стихійного лиха, в результаті яких виникає пряма загроза життю людей чи знищення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, управління якими здійснюється спеціальними адміністраціями, особливо термінові заходи здійснюються за рішенням спеціальної адміністрації установи природно-заповідного фонду з подальшим оформленням ліміту на використання природних ресурсів та отриманням дозволу відповідно до цієї статті закону.	
Стаття 11. Уповноважені органи державного управління в галузі	Стаття 11. Уповноважені органи державного управління в галузі	

організації, охорони та використання природно-заповідного фонду

Уповноваженими органами державного управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду є **центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації.**

Для забезпечення державного управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду можуть утворюватися спеціальні підрозділи **центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласних, Київської та**

організації, охорони та використання природно-заповідного фонду

Уповноваженими органами державного управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду є **центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації.**

Для забезпечення державного управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду можуть утворюватися спеціальні підрозділи **центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.**

Севастопольської міських державних адміністрацій.		
Стаття 12. Управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду Управління природними заповідниками, біосферними заповідниками, національними природними парками, ботанічними садами, дендрологічними та зоологічними парками загальнодержавного значення, а також регіональними ландшафтними парками здійснюється їх спеціальними адміністраціями. Спеціальні адміністрації очолюють керівники, які мають екологічну, біологічну або географічну освіту та які призначаються за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, а на території Автономної Республіки Крим - також з Головою Ради міністрів Автономної Республіки Крим.	Стаття 12. Управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду Управління природними заповідниками, біосферними заповідниками, національними природними парками, ботанічними садами, дендрологічними та зоологічними парками загальнодержавного значення, а також регіональними ландшафтними парками здійснюється їх спеціальними адміністраціями. Спеціальна адміністрація може створюватися для кількох установ природно-заповідного фонду, що знаходяться у сфері управління одного органу. Спеціальні адміністрації очолюють керівники, які мають вищу освіту в галузі природничих наук, біології, права, управління та адміністрування та досвід роботи не менше п'яти років у відповідній сфері, на керівних посадах не менше 3 років. Типове положення про роботу комісії з конкурсного добору керівника установи природно-заповідного фонду затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує	Пропонується залишити можливість призначення на керівників установ ПЗФ лише осіб, які мають екологічну, біологічну або географічну освіту, оскільки наявність фахової освіти є вкрай важливою під час управління природоохоронними територіями. Призначення осіб, що не мають природничої освіти, для управління установами ПЗФ, особливо кількома одночасно, підвищує ризики для таких установ від недбалого і нефахового управління, як через брак знань, так і через об'єктивне перевантаження.

	формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.	
Стаття 14. Визначення режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду ... З метою визначення та обґрунтування заходів щодо провадження відповідно до законодавства та вимог міжнародних договорів природоохоронної, науково-дослідної, рекреаційної, господарської діяльності, охорони, відтворення та використання природних комплексів та об'єктів, які передбачається здійснити протягом п'яти років, а також стратегії розвитку об'єкта природно-заповідного фонду на десять років розробляється проект організації території об'єкта природно-заповідного фонду. Норма відсутня	Стаття 14. Визначення режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду ... З метою визначення та обґрунтування заходів щодо провадження відповідно до законодавства та вимог міжнародних договорів природоохоронної, науково-дослідної, рекреаційної, господарської діяльності, охорони, відтворення та використання природних комплексів та об'єктів, які передбачається здійснити протягом п'яти років, а також стратегії розвитку об'єкта природно-заповідного фонду на десять років розробляється проект організації території об'єкта природно-заповідного фонду. До затвердження проекту організації території об'єкта природно-заповідного фонду функціональне зонування території цього об'єкта проводиться відповідно до проекту його створення, а в разі закінчення дії проекту організації території об'єкта природно-заповідного фонду функціональне зонування	Норма, з одного боку, дає можливість пришвидшити організаційні процеси. З іншого боку, питання в тому, який обсяг досліджень в рамках обґрунтування для проекту створення, і чи може обсяг досліджень для проекту організації території бути значно детальнішим та/або виявити якісь особливо цінні локації, які могли бути швидко відведені під зону стаціонарної рекреації в проекті створення. Які категорії ПЗФ є виключенням? Чи стосується дана норма біосферних заповідників та НПП, де зонування визначається згідно з проектом організації території?

	території проводиться відповідно до попереднього проєкту організації території до затвердження у встановленому Законом порядку. У межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду забороняється проїзд механізованих транспортних засобів окрім доріг загального користування, за винятком транспортних засобів землекористувачів та землевласників, на земельних ділянках яких розташовані ці території та об'єкти, правоохоронних, рятувальних, медичних служб та транспорту для обслуговування об'єктів інфраструктури.	
Стаття 16. Вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів природних заповідників ... Проекти організації території природних заповідників та охорони їх природних комплексів розробляються спеціалізованими проектними організаціями і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.	Стаття 16. Вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів природних заповідників ... Проекти організації території природних заповідників та охорони їх природних комплексів затверджуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій. ...	Пропонується доповнити цю норму такою фразою: «з подальшим оформленням ліміту на використання природних ресурсів». Отримання лімітів постфактум необхідне для зменшення ризику зловживань з боку адміністрацій природних заповідників.

.... Для ліквідації наслідків аварій та стихійного лиха, в результаті яких виникає пряма загроза життю людей чи знищення заповідних природних комплексів, особливо термінові заходи здійснюються за рішенням дирекції природного заповідника.	Для ліквідації наслідків аварій та стихійного лиха, в результаті яких виникає пряма загроза життю людей чи знищення заповідних природних комплексів, особливо термінові заходи здійснюються за рішенням адміністрації природного заповідника.	
Стаття 18. Структура території та особливості управління біосферними заповідниками ... Проекти організації території біосферних заповідників та охорони їх природних комплексів розробляються спеціалізованими проектними організаціями і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.	Стаття 18. Структура території та особливості управління біосферними заповідниками ... Проекти організації території біосферних заповідників та охорони їх природних комплексів затверджуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій. ...	Запропонована редакція залишає неврегульованим питання розробки таких проєктів. Пояснювальна записка не дає обґрунтування таких змін і потреби у них.
відсутня	Стаття 18¹. Біосферні резервати Біосферний резерват — це значна за площею і цілісна територія, яка створюється в рамках програми	Введення біосферних резерватів у розділі «Біосферні заповідники», які входять до складу ПЗФ, породжує правову невизначеність щодо того, чи біосферні резервати (та інші нові

ЮНЕСКО «Людина і біосфера» з метою демонстрації збалансованих відносин між людиною та біосферою через поєднання збереження найбільш типових природних комплексів біосфери та історико-культурних об'єктів зі сталим природокористуванням, включає природоохоронні ділянки та ділянки традиційного природокористування в даному регіоні.

Біосферні заповідники разом з прилеглими територіями, включаються в установленому порядку до Всесвітньої мережі біосферних резерватів у рамках програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», спрямованої на сприяння та демонстрації збалансованих відносин між людиною та біосферою.

До Всесвітньої мережі біосферних резерватів також можуть включатися національні природні парки і природні заповідники з прилеглими до них територіями зі збереженням режиму прописаного в проектах організації їх територій.

Основні критерії визначення біосферних резерватів:

біосферні резервати є цілісними територіями і включають три функціональні зони: природні ядра,

природоохоронні території) є новою категорією ПЗФ, чи вводяться паралельно із ПЗФ, як це виглядає із перших статей законопроекту.

Незрозумілою залишається різниця між біосферними резерватами та біосферними заповідниками? Чи потрібно розписати процедуру створення біосферних резерватів, менеджмент?

Доцільність введення цієї категорії є сумнівною, не вирішено питання щодо землекористування, зонування, управління цими резерватами, співвідношення із іншими об'єктами ПЗФ, не вказано, яка буде доля вже діючих біосферних резерватів.

	буферна зона навколо них і транзитна зона, до складу якої входять населені пункти та території господарського використання; на територіях біосферних резерватів реалізуються три основні функції: функція збереження природної та історико-культурної спадщини, функція забезпечення сталого соціально-економічного розвитку та функція розвитку матеріально-технічної бази для демонстрації проектів, здійснення еколого-освітніх заходів, досліджень і моніторингу місцевих, регіональних, національних і глобальних питань збереження та сталого розвитку. Біосферні резервати беруть участь у реалізації програмних документів ЮНЕСКО щодо діяльності Всесвітньої мережі біосферних резерватів. Координацію діяльності біосферних резерватів здійснює центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій.	
Стаття 20. Статус і завдання національних природних парків	Стаття 20. Статус і завдання національних природних парків	Абзац 3 частини 4 статті 20 після слів «заповідних природних

... створення умов для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів та об'єктів; ...	Без змін	комплексів та об'єктів» пропонується доповнити таким фразами: «у видах і обсягах, які не призводять до погіршення стану охоронюваних природних комплексів та об'єктів. Дозволені види рекреаційної діяльності та максимальна кількість відвідувачів, які можуть отримувати ці послуги без шкоди для охоронюваних природних комплексів та об'єктів, прописуються у положенні про відповідний національний природний парк»;
Стаття 21. Структура території та вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів національних природних парків ... Зонування території національного природного парку, рекреаційна та інша діяльність на його території провадяться відповідно до Положення про національний природний парк та Проекту організації території національного природного парку, охорони, відтворення та	Стаття 21. Структура території та вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів національних природних парків ... Зонування території національного природного парку, рекреаційна та інша діяльність на його території провадяться відповідно до Положення про національний природний парк та Проекту організації території національного природного парку, охорони, відтворення та рекреаційного	

рекреаційного використання його природних комплексів і об'єктів, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, при цьому діяльність національного природного парку спрямовується на доведення площі заповідної зони національного природного парку до рівня не менше 20 відсотків загальної площі. ... відсутня	використання його природних комплексів і об'єктів, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій, при цьому діяльність національного природного парку спрямовується на доведення площі заповідної зони національного природного парку до рівня не менше 20 відсотків загальної площі. ... В разі створення або розширення території національного природного парку за рахунок включення до його складу заказників, заповідних урочищ та пам'яток природи території заказників та пам'яток природи включаються до заповідної зони або зони регульованої рекреації, а заповідні урочища до заповідної зони національного природного парку.	Законопроект в цій частині пропонується доповнити таким словами і знаками: У разі створення або розширення території національного природного парку за рахунок включення до його складу заказників, заповідних урочищ та пам'яток природи території заказників та пам'яток природи (<u>крім пралісових пам'яток природи</u>) включаються до заповідної зони або зони регульованої рекреації, а заповідні урочища <u>та пралісові пам'ятки природи</u> – до заповідної зони національного природного парку.
Стаття 24. Структура території та вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів регіональних ландшафтних парків	Стаття 24. Структура території та вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів регіональних ландшафтних парків	

... Проект організації території регіонального ландшафтного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів і порядок його реалізації затверджуються державним органом, який прийняв рішення про організацію парку. Відсутня	... Проект організації території регіонального ландшафтного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів і порядок його реалізації затверджуються органом, який прийняв рішення про організацію парку. ... В разі створення або розширення території регіонального ландшафтного парку за рахунок включення до його складу заказників, заповідних урочищ та пам'яток природи території заказників та пам'яток природи включаються до його заповідної зони або зони регульованої рекреації, а заповідні урочища до заповідної зони.	Законопроект у цій частині пропонується доповнити таким словами і знаками: У разі створення або розширення території регіонального ландшафтного парку за рахунок включення до його складу заказників, заповідних урочищ та пам'яток природи території заказників та пам'яток природи (крім пралісових пам'яток природи) включаються до його заповідної зони або зони регульованої рекреації, а заповідні урочища та пралісові пам'ятки природи – до заповідної зони.
Стаття 48. Екологічні фонди об'єктів природно-заповідного фонду Для фінансування природоохоронних заходів можуть створюватися цільові екологічні фонди природних заповідників,	Виключити	Не варто виключати цю статтю, адже екологічний фонд важливий для забезпечення охорони заповідних природних комплексів та об'єктів, розвитку наукових досліджень,

біосферних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків. До цих фондів надходять: частина штрафів та грошових стягнень за шкоду, заподіяну їм у результаті порушення законодавства про природно-заповідний фонд, у розмірі 70 відсотків загальної суми штрафів та грошових стягнень; кошти, одержані від реалізації конфіскованого або вилученого відповідно до законодавства майна, яке було знаряддям або предметом екологічного правопорушення на їх території; частина платежів підприємств, установ та організацій за забруднення відповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду, що визначається на підставі еколого-економічної оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище; цільові та інші добровільні внески підприємств, установ, організацій, у тому числі міжнародних і зарубіжних, та громадян. Кошти вказаних екологічних фондів можуть використовуватися лише для		міжнародного співробітництва, еколого-освітніх робіт, але свідомим громадянам потрібно контролювати ефективність використання коштів екологічних фондів, аби ці кошти дійсно працювали на охорону довкілля Це також суперечить статті 13 Бюджетного кодексу України.
--	--	--

цільового фінансування заходів, спрямованих на забезпечення охорони заповідних природних комплексів та об'єктів, розвиток наукових досліджень, міжнародного співробітництва, еколого-освітніх робіт. Їх розподіл здійснюється радою фонду, до складу якої включаються представники адміністрації відповідних природних заповідників, біосферних заповідників, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, а також державних органів з охорони навколишнього природного середовища, громадських екологічних об'єднань, провідні науковці та фахівці. До складу таких рад біосферних заповідників можуть включатися представники відповідних міжнародних організацій, відомі зарубіжні вчені та спеціалісти.

Положення про екологічні фонди природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 52. Попередній розгляд клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду Клопотання про необхідність створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду попередньо розглядається у місячний строк: щодо територій та об'єктів загальнодержавного значення - центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища; щодо територій та об'єктів місцевого значення - обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища. У разі схвалення клопотань центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері	Стаття 52. Розгляд клопотань про створення (розширення) чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду Клопотання про необхідність створення (розширення) чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду розглядається у місячний строк: щодо територій та об'єктів загальнодержавного значення - центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій; щодо територій та об'єктів місцевого значення - обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища. У разі схвалення клопотань центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій, обласними, Київською та Севастопольською міськими	
--	---	--

охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища проводиться їх погодження з власниками та первинними користувачами природних ресурсів у межах територій, рекомендованих для заповідання. Створення, оголошення, розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також резервування цінних для заповідання територій та об'єктів у межах земель, переданих у комунальну власність територіальних громад відповідно до пункту 24 [розділу X](#) "Перехідні положення" Земельного кодексу України, які на момент передачі не були передані у користування фізичних, юридичних осіб, погодження не потребують.

На підставі результатів погодження клопотань **центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища**, забезпечує розробку

державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища проводиться їх погодження з власниками та первинними користувачами природних ресурсів у межах територій, рекомендованих для заповідання. Створення, оголошення, розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також резервування цінних для заповідання територій та об'єктів у межах земель, переданих у комунальну власність територіальних громад відповідно до пункту 24 [розділу X](#) "Перехідні положення" Земельного кодексу України, які на момент передачі не були передані у користування фізичних, юридичних осіб, погодження не потребують.

На підставі результатів погодження клопотань **центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та природоохоронних територій**, забезпечує розробку проектів створення природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, заказників, пам'яток природи, парків-пам'яток садово-

спеціалізованими проектними та науковими установами проектів створення природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, заказників, пам'яток природи, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення. ... Проекти створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду передаються центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища у встановленому порядку уповноваженим приймати рішення про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Відсутня	паркового мистецтва загальнодержавного значення. ... Проекти створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду передаються центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим - органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища у встановленому порядку уповноваженим приймати рішення про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Проект створення (розширення) території або об'єкту природно-заповідного фонду має містити такі основні розділи: клопотання про створення (розширення) чи оголошення території або об'єкта природно-заповідного фонду; наукове обґрунтування необхідності створення (розширення) чи оголошення території або об'єкта природно-	
--	--	--

	заповідного фонду з переліком обмежень щодо використання земель та земельних ділянок; матеріали погодження створення (розширення) чи оголошення території або об'єкта природно-заповідного фонду власниками та первинними користувачами природних ресурсів у межах територій, рекомендованих для заповідання, іншими організаціями, визначеними законодавством; картографічні матеріали з каталогом координат поворотних точок меж території або об'єкта природно-заповідного фонду, що створюється або оголошується з прив'язкою до державної геодезичної мережі.	Із погодженням завжди виникають проблеми, тож доречно тут прописати процедуру незаконної затримки такого погодження чи необґрунтованої відмови надати таке погодження. Наприклад, відсутність відповіді на клопотання про погодження. Також чи треба отримувати два погодження одночасно – від власника та первинного користувача природних ресурсів? Може або в одного або в іншого? Також слід уточнити, що у разі розширення діючого об'єкту ПЗФ, повторні погодження не потрібно отримувати на території чи природні ресурси, на які вже такі погодження надавалися при створенні первинного об'єкту ПЗФ.
Стаття 59. Порядок ведення кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду ведеться центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну	Стаття 59. Порядок ведення кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду ведеться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері природно-заповідного фонду та	

політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища за рахунок державного бюджету. ... Зміст кадастрової документації, порядок її складення та строки подання документів первинного обліку визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища. Відсутня Відсутня	природоохоронних територій, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища за рахунок державного бюджету. ... Зміст кадастрової документації, порядок її складення та строки подання документів первинного обліку визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища. Єдина актуальна достовірна інформація про території та об'єкти природно-заповідного фонду міститься у Державному кадастрі територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Витяги з Державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду видаються заявникам на платній основі. Для адміністрацій об'єктів природно-заповідного фонду такі витяги є безкоштовними. Розмір плати встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері	Не зовсім зрозуміло сформульовано – отримання витягів з державного кадастру ПЗФ є обов'язковим під час здійснення оцінки впливу на
---	--	---

Відсутня	охорони навколишнього природного середовища. Витяги з Державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду отримуються заявником під час здійснення оцінки впливу на довкілля, розроблення проектів землеустрою та інших випадках.	довкілля, розроблення документації з землеустрою? Що можуть в себе включати «інші випадки» - СЕО стратегій розвитку громад, робота ГО громадського інтересу? Чи можливі якісь підстави обмеження доступу до такої інформації?
Стаття 64. Види відповідальності за порушення законодавства про природно-заповідний фонд Порушення законодавства України про природно-заповідний фонд тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну або кримінальну відповідальність. Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд несуть особи, винні у: а) нецільовому використанні територій та об'єктів природно-заповідного фонду, порушенні вимог проектів створення та організації територій природно-заповідного фонду; ...	Стаття 64. Види відповідальності за порушення законодавства про природно-заповідний фонд Порушення законодавства України про природно-заповідний фонд тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну або кримінальну відповідальність. Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд несуть особи, винні у: а) нецільовому використанні територій та об'єктів природно-заповідного фонду, порушенні вимог режимів територій та об'єктів природно-заповідного фонду та проектів створення та організації територій природно-заповідного фонду; ...	Питання відповідальності за порушення законодавства про природоохоронні території залишається неврегульованим.
Закон України «Про Державний земельний кадастр»		

Стаття 21. Підстави та основні вимоги щодо внесення відомостей до Державного земельного кадастру 1. Відомості про межі земельної ділянки вносяться до Державного земельного кадастру: ... на підставі проектів землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) - у разі виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв). Відсутній	Стаття 21. Підстави та основні вимоги щодо внесення відомостей до Державного земельного кадастру 1. Відомості про межі земельної ділянки вносяться до Державного земельного кадастру: ... на підставі проектів землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) - у разі виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв); на підставі проектів створення (розширення) територій та об'єктів природно-заповідного фонду.	А чому лише ПЗФ, а природоохоронні території? ВБУ, Смарагдова мережа? Тим більше, що Смарагдова мережа вже внесена на кадастрову карту.
Стаття 53. Прийняття рішень про створення чи оголошення територій, об'єктів природно-заповідного фонду та їх охоронних зон	Стаття 53. Прийняття рішень про створення чи оголошення територій, об'єктів природно-заповідного фонду та їх охоронних зон Без змін	В разі внесення змін до цього Закону доречним видається доповнення законопроекту статтею чи положеннями, які стосуються охоронних зобов'язань (надалі – ОЗ), зокрема щодо відкритого онлайн реєстру охоронних зобов'язань, а також включення обтяжень у вигляді заборон, які передбачені в ОЗ, до договорів землекористування, як обмежень у користуванні земельною ділянкою чи до рішень компетентного органу, яким

		здійснюється розпорядження, вносяться зміни щодо складу земель, на які виписані ОЗ. Тоді в разі порушення умов договору буде можливість розірвати такий договір. На разі порушення вимог ОЗ не є підставою розірвання договору оренди.
--	--	--